

اداره مرکزی :
آقره ده ، استانبول جاده سنده آقره
معارف امینلکی یاننده کی دائرة

استانبول بوروسی :
آقره جاده سنده 87 نومروده
دائرة مخصوصه

حیات

حیات دایمیه ... دایه راهای حیات قاتلم ...
- نیجه -

نسخه سی هبرده 15 غرورسکر .
سنه لکی پوسته ایله 7,5 لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین 7,5 دولار) .

ابونه و اعلان ایشاری ایچین استانبول بوروسنه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشارتنک مرجعی آقره مهرنیزدر .

صافی : 84

آقره ، 5 تموز ، 1928

4 نجی جلد

مصاحبه :

نیمه لی ؟

بربریمی سلاملار کن نه دییه جکز ، سلام فورمولز نه اولاجق؟ بونی برطرفدن «اقدام» ده احمد هاشم بك، دیگر طرفدن «رسملی غزته» ده ابراهیم علاء الدین بك صور دی . بومسئله «حیات» ك چكن سنه کی نسخه لرندن برنده بر مصاحبه موضوعی اولمشدی . [*] ایلك باقیشده اهمیتسز کیی کورون «سلام» فورمولنك ضمننده پك مهم برپسیقولوژی خصوصیتی واردر . بوسبيله یكیدن مناقشه ایدیلله ده كر . بزدن باشقا ملتله بر سلام «مسئله سی» یوقدر وطن ایدرم كه هیچ بروقت ده اولما مشدر . هر ملتك كندی لساننده مكان ومقامله ، شخصیت و اجتماعی وضعیتله غیرمقید ثابت سلام تعیرلری واردر . دونیاده غالباً یلكز بز بو خصوصده یكانه استثنای تشکیل ایدیورز . بزده کی سلام تعیرلرینی شویله بر صینالایلم : سلام علیکم ؛ مرحبا ؛ صباح ، آقشام ویا وقت شریفلر خیر اولسون ؛ صباحلر (آقشاملر ویا وقتلر) خیر اولسون ؛ بونوزور ، بونسوآر ، بون نوئی ؛ کون آیدین ، تون آیدین . بونلردن «سلام علیکم» خلق آراسنده حالا یاشایور . برکویه کیرسه کز آنجاق «سلام علیکم» دیدیککز تقدیرده معقول برحرکته بولونمش اولورسکز . «مرحبا» وجیز وظریف برخلق سلامی در عسکرلرک رسمی سلامی ده اسکیدن بری بودر . له میرآلای راییکی طیاره دن اینرانمزه ، تورك ضابطلرینی نه کوزهل سلاملادی :

— مرحبا ، آرقاداشلر ! ...

«صبح و آقشام شریفلر...» یالكز استانبول

[*] حیات : جلد 1 ، صافی : 11

اعتبارله نه قادر آقیری اولدیغمیزی کورورسکز . انکلتزده کی عنوانلریله قابل ایضاحدر ؛ چونكه هیچ هیچ اولمازسه قانوناً ویریلیر ؛ آلتیر . حالبوكه بزمکیلرک هیچ برحقوقی مسندی یوقدر . عینی فهنیتی اسملرده کورورسکز : خلقك آدلری معیندر ، عصرلردن بری ده کیشمه ز . هله کویلولر كرك بو خصوصده ، كرك سلام جهتنندن بزدن چوق داهای «آوروپالی» درلر . عائله اسمی قولانمق اعتباریله ده او یله درلر . خلقدن آریلان و بویوك شهرلرده یاشایان کاه «منور» ، کاه «مدیر» صنف عنوانی آلان طبقه ك آدلری ایسه زمانه ومودایه تابعدر . کاه عربی وفارسی فانتزهی اسملر اولور ، کاه تورکجه .

بوتون بویوك شهرلرده چوجوغنه کیسه فاطمه ، احمد ، خدیجه ، اسماعیل کیی آد ویره مز . اسکیدن هیچ اولمازسه بر «کوبك» آدی واردی ده اوسایه ده «منور» صنفك چوجوقلری اسم اعتباریله بویوك کتله ایله «ضمناً» علاقهنی محافظه ایتش اولیوردی . بوجهتی ده باشقه ملتله مقایسه ایدیکز ، نه قادر غریب وضعیتده اولدیغمیزی کورورسکز . انکلیزلرک کوچوك آدلری عصرلردن بری ثابتدر . جون ، ویلیهم ، جهین ، پیتز والچ . فرانسلرده بویله در ، آلمانلرده ، اسپانیول ودانیارقه لیلرده . بوملتلرده پك اکسانتريك اولان بعض فردلر برطرف ایدیلیرسه هیچ کیسه یکی اسم اویدورمایه قالماز . موجود اسملردن برینی آلیر . بونك ایچین درکه برفرانسزک کوچوك اسمندن اونك کویلو وغوام خلقدن می ، یوقسه پارسل وکبار

قوناقلرینك ، استانبول مأمورلرینك سلامی ایدی . بونك «شریف» سزی ده مسلمان اولمایانلره تخصیص ایدیلشدی . «کون آیدین» محدث برشیدی ، بالطبع یاشایامادی . بونکون یا قاتلق طاقانلرک سلامی عمومیتله «بونوزور ، بونسوآر» والچ . در . نه دن بویله ؛ سبی بسیط : استبداد دورلرینك روحزده براقدینی کوتو براعتیاد . کومورجی محمد آغایه «مرحبا» دیرز ، عینی کله بی کویلولره ، ساقایه ده سویله به بیلیرز ؛ لاکن بر بکه ، بر پاشایه عینی طرزده خطابدن چکینیرز ؛ چونكه برنجی لرله ایکنجیلر آراسنده ، عینی حقوقی حائز همشهریلر اولق اعتباریله ، مساوات بولوندینی فکری روحزه سینمه مشدر . حتی عنوانلرده بیله حالا درجهلر واردر : محمد ، محمد آغا ، محمد افندی ، محمد بك ، محمد بك افندی ، محمد پاشا ، محمد پاشا حضرتلری . بونلردن هر بری برصنف و بر طبقه به علامتدر . قادیلرک بر تك عنوانی واردر : «خانم» . لاکن بز اونی ده ایکیله شدیریرز : خانم ، خانم افندی . بعضاً «قادین» تعیرینی ده قوللانارق حتی هیچ عنوان قوللانمقسزین بونده درت طبقه وجوده کتیریرز : هایشه ، هایشه قادین ، هایشه خانم ، هایشه خانم افندی . هایشه اك آلت طبقه دن بر قادیندر ؛ هایشه قادین رهژی ده عملدر ، هایشه خانم متوسط بر عائله قادینی در ، هایشه خانم افندی جمعیتله داخل اولان بر قادین در . حقوق وقانون مساواتی بوساحده عرفی مساوا . تسزلی ازاله ایده بیلمکدن حالا چوق اوزا قدر . شیمدی بزم بو غریب ذهینتمزی باشقا ده موقرات ملتلك عرفیله مقایسه ایدیکز ؛ بوتون دونیادن بو

اقتصادیات

بویوک قوئوپراتیفچیلردن : رایف آیزه

جمعت بشریه نك تاريخى تدقيق ايتديكمز زمان يكدىكرندن فرقى ايكي سیر کوروروز . بولردن برى غير شعورى ، انسياقى ماهيته در . مختلف فردى اراده ومنفعتلرک متقابل مناسباتنک محصله سیدر . هر فرد ، کندی فعالیت ساحه سنده خصوصى بزغايه ، بر منفعت پيشنده قوشار . فقط بو مختلف اراده ومنفعتلرک تصادمندن بواراده ومنفعتلرک تماماً ضد نتیجهلر تولد ایدر . « فریدریخ انکلس » بو خصوصده دیورکه : « آرزو اولنان غایله دائما يكدىكرلرله مجادله وتصادم حالده درلر . . . آرزولرک موضوعى حرکتلرک غایله سیدر . فقط حرکتلردن دوغان نتیجهلر هیچ بر صورتله آرزولرک موضوعنه توافق ایتزلر . توافق ایتسه لريله ينه آرزو اولنان شیدن جوق فرقلیدرلر . . . بونوع سیرلر ، تاريخده بالخاصه اقتصادى تاريخده جوق مؤثر اولشلردر . مثلاً بشریتى يکى بر اجتماعى - اقتصادى نظامه ، موده رن اقتصادياته ایصال ایله یين بویوک صنایى انقلاب ، بویله بر سیرک ضرورى بر نتیجه سیدر . موده رن اقتصاد سیستمى ، افکار عمومیه نك اسكى اقتصادى مؤسسسه لرک قابليتسزلکنى ويكى بر سیستمه انتقال ضرورتى آکلاماسيله ظهور ایتمه مش ، بالعکس انسياق بر صورتده کندی کندينه دوغمشدر . (توغان - بارانوفسكى)

مختلف فردلر کندی آرالرنده . آکلامادن ، حرکتلرینک تاريخى و اجتماعى نتیجه لرینى دوشومندن خصوصى اقتصادى مؤسسسه لرینى اعظمى درجه ده کار کتیره جک بر طرزده قورمغه چالیشمشلردر . مختلف استقامتلره متوجه بو حالى فردى فعالیتلرک نتیجه سنده اسكى اقتصادى مؤسسسه لر ، فردلرک يکى غایله رینه مانع تشکیل ایتدکلرندن ییقيلمشلر و اجتماعى - اقتصادى نظام درین تحولاته معروض قالشدر . يکى اقتصاد طرزینى تولد ایدن ، نه اجتماعى بر تشکیلات اولان دولت ، ونه ده ارادى بر وحدتى تمثيل ایله یين هر هانکى بر اجتماعى زمره در . مستقلاً حرکت ایدن بر سورو منفرد شخصلر کندی خصوصى غایله لرى آرقاسنده قوشمشلر و نتیجه ده موده رن اقتصاد سیستمى ظهور ایتشدر . بو وادى ده عمومى مشترک غایله لر هیچ بر صورتله رول اوينامامشلردر . بویله انسياق سیرلرک ياننده تماماً باشقا ماهيته ده ، فردک فکر و اراده سى طرفندن اداره اولنان سیرلرده واردر . اقتصادياتنک انکشافنده بونوع سیرلرک اجرا ایتدکلرى تأثیرلر برنجى به نسبت جوق جزئیدر . حال حاضرده بویوک اجتماعى زمره لرک ، شعورلى حرکتلرینک نتیجه سى اولارق ظهور ایدن یکانه اقتصادى مؤسسسه قوئوپراتیفدر . قوئوپراتیفک اجتماعى - اقتصادى بنیه سنى آکلامق ایچون ، قوئوپراتینى ،

دیگر اقتصادى تشبثاتدن آیران بو مهم خصوصيته فضله اهمیت ویرمک لازمدر . موده رن اقتصادياتنک مؤسسسه لرى ، اقتصادى حیاتنک انسياقى انکشافنک محصله سیدر . بونکله برابر دولتنک بوانکشافى تشویق وتسپیل ایتش اولدیغى ده اونو تامالى يز . فقط دولت يالکز تشویق وتسپیل ایتمکله قالشدر . موده رن اقتصادياتى ، معین بر آرزونک ، مفکوره نك نتیجه سى اولارق تولد ایلله مه مشدر . بو اعتبارله قوئوپراتیفک ظهورى تاريخاً باشقا ماهيته در . قوئوپراتیف طرزى ، ایلک اوکجه منفرد شخصلر طرفندن اقتصادى حیاته يکى بر شکل اعطاسنه واسطه اولق اوزره ابداع ایدلدى . آنجاق بو ابداع قدرتى سایه سنده بویوک بر اجتماعى تشکیلات حالى آلدی . [قوئوپراتیف موده رن اقتصادياتنک « طبیعى » انکشافنک عکسنه اولارق « صنئى » بر طرزده وجوده کتیزلدى] (توغان - بارانوفسكى) . قوئوپراتیف ، الهاملرینى معین اجتماعى شرائطدن آلان ومشترک غایله لرى تمثيل ایله یين « رایف آیزه » ، « شولتسه ده لیچ » ، روبه رت اویهن « کى بویوک شخصیتلرک ذکلرندن دوغدى . بومقاله مزده موضوع بحث ایده جکمز « رایف آیزه » بوکونکى کوى قوئوپراتیفلرینک باباسیدر . کوى قوئوپراتیفلرى کچن عصرک 60 نجى سنه لرنده آلمانیده بو بویوک قوئوپراتیفچینک پروپاگاندا سيله تشکله باشلامشلر بوکونکى معظم شکلرینى آلمشدر . جوق ذکى ومتشبت اولان « رایف آیزه » دوشونوش اعتباريله « شولتسه ده لیچ » ، « روبه رت اویهن » کى دیگر بویوک قوئوپراتیفچیلره هیچ بکزه مز . مثلاً مفرط بر راديقال اولان « روبه رت اویهن » مفکوره سى اوغرینه اجتماعى شرائطى نظر اعتباره آلمادن مجادله ایدن بر آدامدى . « رایف آیزه » ايسه ، اجتماعى محیطک اعتقادلرینه ، عنعنه لرینه فضله اهمیت ویرردى . قویورفیلانتروپ و ایمانلى بر معتقددى . جمعیتده کوردیكى فنالقلرى قافاسنده کى اینى وفنا مفهوملرینه کوره اصلاحه چالیشردى . « روبه رت اویهن » سیاسى حیاته آتیلدى زمان قومونست جمعیتلر تشکیلى پروپاگاندا ایتشدى . رایف آیزه ن ايسه ، فیلانتروپیک جمعیتلر تأسیسیله ایشه باشلامشدر . غایه تلقى ایتدیكى خیر پرورلکى صاغلام اساسلره استناد ایتدیرمک ایچون ایلک دفعه « فلامه رسفله » ده « محتاج کوبیلرله معاونت تشکیلاتى » عنوانی آلتنده یارى قوئوپراتیف ، یارى خیر پرور بر مؤسسسه وجوده کتیردى . بالاخره « هده سدورف » ده تأسیس ایتدیكى « هده سدورف خیر پروران جمعیتى » بر قوئوپراتیفدن زیاده خیر پرور بر مؤسسسه ایدى . بوجعیت ، اعضالرینه قره دى ویرر ، فقیر چوجقکلرک

فاحشه نك كتابه سى

- « جلادك كتابه سى » شاعرینه : -

أى قادين !
كناهكدن بوينكه برکردانلق طاقايدك ،
دنيا حزينه لرى يتزدى بهاسنه . . .

سنگ كيبى آفتك قيوراق قهقهه سنه
ايريشمزدى اُكچيلغين برسته نك آهنگى ،
طاشيورديك آلنكده قيزيل ظفر چلنكى !

أى قادين !
ياقديغك كوكلرله برشهر آيين يايلايدك ،
قنديل قنديل اينزدى ييلديزلر آياغك . . .
طوتولمايان نه قالدى سنگ شهوت آغك ؟

أى قادين !
باغچه كده كوز ياشيله بر حاووض دولدورايدك ،
قوشلر بيله آغلاردى ، يالکز انسانلر دكل !
شيمدى ثولك . . . اوستكده نه تر به وار ، نه قنديل !
عاشقكلر اسكى ثوربه ره رك آنيور ،
مزاريكه لعنتدن برزنجير اوزانيور . . .

آه أى قادين ، أى قادين ،
نه ثويله قهر ايديدك ، نه بويله قهر اولايديك ! . . .
خاله فخرى

ترينه سيله مشغول اولور ، حبسخانه دن چيقانلره ايش بولوردى .

رايف آيزه ن بر جوق آجى تجربه لر دن صوكر ا كورديكه ، مؤسسسه سنگ خير پرور ايشلرى وانكشافه مظهر اولاميور وداها زياده قره دى معاملاتى ترقى ايدنيور . تشكيلاتى كيتديكه اقتصادى بر كسويه بورونيور . ايدآليست بر آدامك غيراقتصادى غايه لر ايچون تأسيس ايتديكى كوى قوئوپراتيفلرى بويله جه حياتك مقاصندن ، حياتك احتياجلرینه كوره ييچيله رك بوكونكى حاله كلديلر .

رايف آيزه نك اجتماعى تلقيسى ، 1866 سنه سنده نشر ايتديكى Die Darlehnskassenvereine اسمنده كى اثرنده جوق كوزل افاده اولمشدر . رايف آيزه ن بو اثرنده زماننك اقتصادى موفقياتيله افتخار ايتديكى بو موفقياتنك اخلاقك ضررينه صاتيلىقمده اولديغى سويليله رك دييوركه : « متشبت صنف آراسنده كار ايچون وحشى برياريش حكومتمادر . فقير صنفلرده رفاهه قاووشمق آرزوسى اويانيور . اجتماعى انقلاب فرقه سى ، قانونك احداث ايتديكى موانعه رغماً ، حال حاضر نظامنى ييقمق وحكومتى ده ويرمك پلانلريله فقير صنفلر آراسنده طرفدار قازانمده در . ياكلكش يولدن كيدن زمانزه يکى بر استقامت ویرمک وقتى حلول ایتدى . بویكى استقامتى هر حقیقى خرسىستان غایت اینی بیلیر . ریمز اونى وقتيله اشارت ایتشدى .

کیمیوی غاز محاربه سی

فنی تدقیقلر

II

داها زیاده ترقی ایتدیرمک ایچون بوتون غیرتلی ایله چالیشمقدردرلر .

غاز محاربه سنی ده کیزه نقل ایتک خصوصند پرورده ایدلش اولان آرزولر شیمدی به قادیار موفقیته ایترا ایدمه مشدر . چونکه حرب کیلرینی برمدت احاطه ایدمه جک درجه ده بویوک غاز بولوطلری تولید ایتک فوق العاده مشکدر . ده کیزده اولسه اولسه « صاری صلیب ماده لری » نک استعمالی بر درجه به قادار موفقیته بخش اولایلیر .

هواندن طیاره لرله یاپیلماسی ممکن اولان غاز هجوملری داها زیاده وارد خاطر اولمقدردر . بومشله برچوق متخصصلری اوزون مدت اشغال ایتمشدر . هواندن یاپیلاجق برغاز هجومی بالخاصه کجه لین آتی اوله رق کله بیلیر . فقط ای اداره ایدیلن برچوق طیاره لر واسطه سیله ده قیصه برزمانده دشمنک تحت اشغالنده بولونان بر سطح اوزره رینه قطعی موفقیتلر تأمین ایدمه جک مقدارده محاربه غازی آتق قابل ده کیلدر . مع هذا کافی درجه ده تعلیم و تربیه کورمه مش قطعاً ایدمه بویله بر هجومک معنوی تأثیرلری ناخوش بانیکار تولید ایدمه بیلیر . آتیق صحراده طیاره لرله یاپیلاجق غاز هجوملرندن موفقیته بکله نه من . بعض آوروپا و آمریکا غزته لری ایله عسکری مجموعه لرنده بویوک شهرلرک طیاره لرله غازه بوغولماسی مسئله سی موضوع بحث و مناقشه اولمقدردر . آنجق اکثریتله بومناقشه لرده برنقطه اونوتولیورکه بوده بویوک شهرلر اوزرینه یاپیلاجق برغاز هجومک بومبا آتان برطیاره هجومک تأثیرندن کری قالاچنی در . لوندره کنیشلکننده کی

یرسطحی موفقیته صاری صلیب مواد حربیه سی ایله غازه بوغمی ایچون آلمانلر 150000 صاری صلیب خبره سی ایله بومباردمان یانغه مجبور اولشلردر . بوکا معادل اولان برغاز مقداری تقریباً 1500 طیاره جی طرفندن آتیلا بیلیر . حالبوکه بوکا موفق اولق ایچون طیاره مدافعه سی اولما سیله برقاچ کجه بومباردمان یانغه لزوم واردر . بوندن ماعدا مذکور غاز بومبارلرینک انقلاق تأثیری اوقادار اهمیت سزدرکه بوراده یالکیز غازک یاپاچنی تأثیر نظر اعتباره آلینیر . فقط غازه بوغولش اولان شهری ترک ، کوزه لجه قاپانوب طیقاعش اولان یوقاری قاتلرک اولمه لرینه التجا ایتک وموقه غاز ماسکه لری قوللانق صورتیه غازک تأثیرندن آز جوق قورتولق ممکندر .

غازک تأثیرله برچوق انسانلرک خسته لانه جنی واهالی آراسنده مدهش بر پانیک حصوله کله جکی شبهه سزد . آنجق هواندن یاپیلان بویله بر غاز هجومک تأثیرلری 1500 انقلاق بومباسی آتان بر طیاره هجومک تأثیرلری مواجهه سنده حائز اهمیت

بو مقاله مزده تدقیق ایدمه جکمز نقطه ، مواد حربیه نک حرب ساحه سنده ته قنیق نقطه نظرندن صورت استعمالنده اساسی بعض یکیلرک وجوده کتیریلوب کتیرلدیکی در . حرب عمومیده قلور و فوسفه ن کبی سهولته طیار حرب ماده لری « ثوفورمه اصولی » ایله قوللانیشدر . بواصولده ، تمیيع ایدلش اولان ماده لر مساعد شرائط هوائیه تحتند ده میرمحفظه لرندن خارجه فیرلاتیلش و بونلر درحال غاز حالنه انقلاب ایدمه رک اوز کارله دشمن طرفنه سوق ایدلشدر . آلمانلرک 22 نیسان 1915 ده Ypres جوارنده یاپدقلری غاز هجومی غاز حربی تاریخنده دائماً تخطره شایان برکون اوله رق قالاچقدر . اوزمان آلمانلرک آلنه 6000 ی متجاوز اسیر ، 51 طوب و 70 ماکنه لی تفنک کچمشدر . غازدن خسته لانا ن بیکلرجه افراد بوندن خارچدر . فقط ثوفورمه اصولی جوق کچمه دن ترک ایدیلره رک یزینه اراضینک احوالنه وهوا شرائطنه تابع اولمایان « طویله انداخت اصولی » قائم اولدی . مختلف حرب ماده لری ایله املا ایدلش خبره لر آتق صورتیه غاز محاربه سنک طلب ایتدیکی شرائط ، یعنی مواد حربیه نک فضله مقدارده استعمالی ، آتی غاز هجومی ، مذکور ماده لرک ممکن مرتبه تکشیفی ، ماده لرک دفعاتله تبدیلی ، مایع وصلب جسملرک دخی توز و غاز حالنه افراغی کبی خصوصات سهولته تأمین ایدلدی . بوکونکی وضعیته نظراً حریدن صورکرا ، ته قنیق نقطه نظرندن آلمان غاز طوبجیلرینک حربک صورکرینه دوغرو واصل اولمش بولوندقلری درجه دن ایلری کیدیله مه مش کیلدر . غاز انداختی اصوللری بالطبع داها فضله تکمله مظهر اولاجق ومستقبل محاربه لرده غاز انداختی هیچ شبهه سز مهم بر رول اوینایه جقدر .

ماین آتقه مخصوص اولان یوزلرجه آلتک ماینلرینی آلکتریقی ایله اشغال ایدمه رک برآنده دشمن موضعنک مین برنقطه سنه آتان « غاز انداختی اصولی » بوندن صورکرا ده دشمنک اندیشه به دوشمنی موجب اولاجقدر . انکیز و آلمان کیمیا گرلری بو اصولی

کوره براتوپوسی واردی . آرقاداشلرندن « فاسیه - نده » ک دیدیکی کبی : « رایف آیزه ن ، حال حاضر نظامنی انجیلده کی خرسیتیانلق اخلاقنک قواعدینه کوره اصلاح ایتکی دوشو عکده ، و تشکیلاتلرینه داها عالی غایه لره یعنی مفکوره وی خرسیتیان جمعیتنه وصول ایچون قطع ارکته جق یولک بر مرحله سی نظریله باقمقدردر .

اسماعیل ضرور

کچیجی دنیوی ذوقلر آرقاسنده ده کیل ، اخروی سعادتلر پیشنده قوشمق لازمدر . بونک یولنی حضرت عیسی کتابیه ، مثالریله کوستردی . « رایف آیزه ن » حیائنده سیاسی مسئله لرله علاقه دار اولما مشدر . سیاستدن و رادیکال حرکتلردن نفرت ایدمه ردی . اک یاقین آرقاداشلرندن « فاسیه نده » رایف آیزه نک انتخاباته بیه اشتراک ایتدیکنی سویله مکده در . « رایف آیزه ن » حیائنده یاپیلاجق بکا فائده لی ایشک انسانلره اخلاق تربیه و یرمک اولدیغنه قانعدی . اثرنده بویوک برامانه شویله دیمکده در : « آله و دیگر انسانلره فارشی اولان بورجلرمنی طانیادن و بو بورجلری ادا ایتادن قره دی قوئوپراتیفلرینک انکشافی ممکن ده کیلدر . » رایف آیزه ن قوئوپراتیفلری ایلک اخلاق و فیلاتروپیک ماهیتلرینی قایب ایتمش اولمالرینه رغماً ، « رایف آیزه ن پره نیپلری » دنیلن پره نیپلر ، آلان اعضایه بویله بر اخلاق تربیه اعطاسنی و قوئوپراتیفلره اخلاق قواعدک اساس اولماسنی آمردر . مثلاً مجلس اداره اعضاسنک اجر تسز چالیشمالرینی طلب ایدمه ن پره نیسپ ، عیسی نک شو سوزندن الهام آلمشدر : « قوم شوکی جانک کبی سهو ! » . « رایف آیزه ن » بوخصوصده دییورکه : « خرسیتیانلق نقطه نظرندن عیسی نک برادرلری اولان بزلر ، برعائله تشکیل ایتکده یز . بناء علیه قومشومنه اوز جانمک کی معامله ایتلی یز . کوی قره دی قوئوپراتیفلرینک رهبرلری ، مؤسسه لرینی اداره ایتک ایچون زمانلرندن فدا کارلنده بولمالیدرلر . شخصی ووقتی خیرلی ایشلره فدادن قاچان انسان حقیقی خرسیتیان ده کیلدر . »

« رایف آیزه نه » کوره تأسیس ایتدیکی قوئوپراتیفلر کویده هم اقتصادی ، هم حربی حیاتک تعالیسنه چالیشمالیدر . « رایف آیزه ن » اثرنده ینه دییورکه : قوئوپراتیفک وظیفه سی ، یالکیز نقدی وسائط تأمینندن عبارت ده کیلدر . نقدی وسائط لزوم سز محللره صرف ایدیلره رک استحصالک تزییدینه و حربک تعالیسنه تخصیص اولمالیدر . بو مقصد ایچون اصوللر بولق پارا بولمقدن قولایدر . کوی جمعیتلری کویلو به برچوق فائده لی ایشلر کورمکده درلر . فقط بو جمعیتلرک نادر وقوع بولان اجتماعلرندن ، سیار پروفیسورلرک قونفرانسلرندن عمومی رفاهک تأمین ایچون استفاده ایدیله میور . بو اجتماع و قونفرانسلره کلنلردن شو سوزلرک ایشیدلیدیکی نادر ایتدن ده کیلدر : « بوتون بوسویله نلر ای خوش هپسنی یابارز آما پارا نه رده ده ؟ » کوی جمعیتلرنده پارا یوقدر . قره دی قوئوپراتیفلرنده ایسه پارا واردر . تکلیف اولان زراعی ، حربی اصلاحاتی تماماً تطبیق ایدمه لرل .

1898 سنه سنده انتشار ایدمه ن « رایف آیزه ن سالنامه سی » نده دییورکه : حقیقی قوئوپراتیف ، زنکیلرک معاونتیه تشکیل ایدوب فقیرلره یاردم ایدمه خیر پرور بره مؤسسه در . بو صورتله کوریورزک ، « رایف آیزه ن » ده ایلک اوتوپسیست سوسیالیستلرکی اجتماعی اصلاحات ایچون ، اقتصادی واراقه مالک صنفلردن معاونت بکله مشدر . شبهه سز « رایف آیزه نک » ده هراجتماعی اصلاحاتی کبی کندیسنه